

การติดตามผลการดำเนินงานด้านมาตรฐานการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของ
องค์การบริหารส่วนตำบลโปนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

Elderly implementation evaluation of follow up to the implementation of standard welfare of
the elderly of Tambom Phonsung administration organization, Dansai district, Loei province

ปณิธิ ประสมทรัพย์ ศุภวัฒนกร วงศ์ธนสุ

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการประเมินผลการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโปนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่กำหนดไว้ด้าน 32 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน โดยใช้แบบตรวจสอบรายการตามตัวชี้วัด(Check list)

ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโปนสูง มีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานทั้งหมด แต่ขั้นพัฒนาสามารถดำเนินการได้บางด้านและบางตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านรายได้ พบว่ามีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้มากกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง พบว่ามีการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ เมื่อมารับบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการสร้างบริการและเครือข่าย พบว่ามีการจัดบริการชุมชนเคลื่อนที่ออกให้บริการ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกให้บริการผู้สูงอายุรวมทั้งประชาชนทั่วไป

คำสำคัญ: มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

Abstract

This paper presents the evaluation of the welfare of the elderly Tambon Ponsung. Dan Sai district of Loei province, according to the Housing Department of the Elders of Local 6 of the 32 specific indicators, including health care and the income of the residents, recreation, social security, family care and protection. And the service and support network. Using a checklist based on the indicators (Check List).

The results showed that Organization Tambon Phonsung. Operates the elderly meet basic standards all social security, family care and protection. Find a property, facilities and security for the elderly. When it comes to the services organization, building and networking. Community services that are moving out of service. By integrating collaboration with relevant agencies to serve the elderly, as well as the general public.

Keywords: standard welfare of the elderly

¹ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² รองศาสตราจารย์ ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความเป็นมาของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิทธิที่สำคัญหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้ รวมถึงสิทธิของผู้สูงอายุ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในหลายมาตรา เช่น มาตรา 40 (6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินการอย่างเหมาะสม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการด้านผู้สูงอายุเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ ตามมาตรา 16(10) และมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ ที่กำหนดให้การดำเนินการด้านผู้สูงอายุมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 รวมทั้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานที่สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ ได้จัดทำมาตรฐานการส่งเสริมผู้สูงอายุ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้สูงอายุไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของประเทศ จะได้รับการบริการสาธารณะในมาตรฐานขั้นต่ำที่เท่าเทียมกัน อันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นองค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการและสาธารณะแก่ชุมชน รวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี

คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16(10) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17(27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และเรื่องส่งเสริมอาชีพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬา หรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะในด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่งบประมาณ และบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

ในขณะที่โลก กำลังเข้าสู่ยุคดิจิตอล มีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะสาขาการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ขณะที่อัตราการเกิดลดลง สัดส่วนของผู้สูงอายุจึงมากขึ้น สหประชาชาติให้คำนิยามว่า ประเทศใดที่ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเกิน ร้อยละ 10 หรืออายุ 65 ปีขึ้นไป เกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society)

เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 และอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 (สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ 2553)

สำหรับประเทศไทย เกณฑ์การเกษียณอายุ โดยทั่วไป คือ 60 ปี และในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ก็ให้คำนิยามไว้ว่า ผู้สูงอายุคือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งนั่นก็หมายความว่าประเทศไทย ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เพราะมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเกินกว่าร้อยละ 10 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.4 ในปี 2548 เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.5 และร้อยละ 10.7 ในปี 2549 และ ปี 2550 ตามลำดับ โดยคาดว่าอัตราส่วนผู้สูงอายุจะทะยานขึ้นถึงจำนวน 10.7 ล้านคน หรือร้อยละ 15.28 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ในปี 2563 นับเป็นการเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า ภายในเวลา 20 ปี ช่างน่าทึ่งได้ว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (เต็มรูปแบบ) (วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2552)

องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดบริการสาธารณะ ซึ่งมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 500 คน ต่อจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตพื้นที่รับบริการ จำนวน 4,824 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.36 ซึ่งจัดเป็นสังคมผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเพื่อประเมินผลการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุว่า เป็นไปตามมาตรฐานเพียงใดเพื่อจะสามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบายการจัดบริการด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อติดตามผลการดำเนินงานด้านการจัด

สวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย ให้เป็นไปตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทบทวนเอกสารทางวิชาการต่างๆ กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย โครงการกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยใช้เกณฑ์ตัวชี้วัด ในเกณฑ์มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 6 ด้าน และในแต่ละด้านจะแบ่งระดับตัวชี้วัดออกเป็น 2 ชั้น คือ ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา จำนวน 24 ตัวชี้วัด รวมจำนวน 32 ตัวชี้วัด เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการไว้ โดยตรวจติดตามรายการที่กำหนดขึ้น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาและปีปัจจุบัน (ปีงบประมาณ 2552-2553) เพื่อใช้เปรียบเทียบหรือเป็นค่าเฉลี่ย และในการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาจะนำข้อมูลจากการเอกสารที่ได้มาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นมาตรฐานทั้ง 6 มาตรฐาน แล้วตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ก่อนจะทำการวิเคราะห์ และสรุปผล และนำไปเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดทั้ง 32 ตัวชี้วัด ของมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่กำหนดไว้ เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานด้านมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร มีด้านใดที่ดำเนินการแล้ว สอดคล้องกับตัวชี้วัดทุกตัว สอดคล้องเพียงบางตัวหรือไม่ สอดคล้องเลย หรือยังไม่ได้ดำเนินการ และหากดำเนินการแล้วมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ประเด็นหรือ

ตัวชี้วัดใด และมีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง โดยจะใช้วิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา การประเมินการดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย มาตรฐาน 6 ด้าน 32 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล กำหนดตัวชี้วัดไว้ 3 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.1 จัดให้มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล

ผู้สูงอายุ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ได้มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร และทำการสำรวจ 6 เดือนครั้ง จัดเก็บใส่แฟ้มเอกสารที่เกี่ยวข้องและบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อจัดเก็บเป็นฐานข้อมูล โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อมูล ชื่อ-สกุล อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัย จำนวนบุตร สถานภาพของบุตร และข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ สุขภาพ การรับบริการและปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้นำมาสรุปรวมและบันทึกลงในสมุดข้อมูลผู้สูงอายุพร้อมทั้งบันทึกลงแฟ้มข้อมูลในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถนำมาอ้างอิงเพื่อใช้ประโยชน์ได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว

1.2 จัดให้มีบริการให้คำแนะนำปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ได้มีการดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมีนักพัฒนาชุมชนสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง เป็นเจ้าของเรื่องบูรณาการร่วมกับเจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ร่วมกับ

อาสาสมัครสาธารณสุขทุกหมู่บ้านและศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโพนสูงซึ่งมีทุกหมู่บ้าน ออกให้บริการให้คำแนะนำ ปรึกษาและให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพปีละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งแจกยาสามัญประจำบ้าน ตัวชี้วัดขั้นพัฒนาไว้ 1 ตัวชี้วัด

1.3 จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่

ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ได้ดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ คือ มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุ โดยการสำรวจจากข้อมูลทะเบียนราษฎร 3 เดือนครั้งพร้อมกันจัดทำเป็นฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา การสนับสนุน และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดให้มีบริการให้คำแนะนำปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานตัวที่ 2 สำหรับตัวชี้วัดขั้นพัฒนาจำนวน 1 ตัวนั้น ยังไม่ได้ดำเนินการ

2. มาตรฐานด้านรายได้ จำนวน 6 ตัวชี้วัด

กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานไว้ 1 ตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุเท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด(เดือนละ 500 บาท) ไปจนตลอดชีวิตเท่ากับจำนวนผู้สูงอายุที่มีอยู่จริงในพื้นที่ตามจำนวนที่เคยได้รับการถ่ายโอนจากรัฐบาล

กำหนดตัวชี้วัดขั้นพัฒนาไว้ 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

2.2 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด โดยมีผู้สูงอายุจำนวนมากกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอนพบว่า

ได้จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพเพิ่มเติม โดยรับจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง จำนวน 112 คน นอกจากนั้นจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการสำรวจเพิ่มเติมทุกเดือนและรายงานจังหวัดเพื่อขอรับเงินอุดหนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน สำหรับปีงบประมาณ 2553 มีเพิ่มเติมจำนวน 52 คน และในปีงบประมาณ 2554 จะมีผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนเพิ่มอีกจำนวน 81 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2553)

2.3 จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุพบว่า ไม่มีการดำเนินการ

2.4 จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงชีพพบว่า ไม่มีการดำเนินการ

2.5 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนพบว่า ไม่มีการดำเนินการ

2.6 จัดให้มีส่วนลดในบริการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่นพบว่า ไม่มีการดำเนินการ

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านรายได้ ได้ดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนาตัวที่ 1 ที่กำหนดไว้ คือ จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ เท่ากับจำนวนที่มีอยู่เดิม และตามจำนวนที่ได้รับการถ่ายโอนในอัตราเดือนละห้าร้อยบาทต่อคน โดยวิธีการรับเงินสดซึ่งถือว่าสะดวกกว่าการเดินทางไปเปิดบัญชีและถอนเงินฝากที่ธนาคารเพราะตั้งอยู่ห่างไกล อีกทั้งปัจจุบันระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ ทุกคน เว้นแต่เป็นผู้ได้รับเบี้ยบำนาญอยู่แล้ว เช่น เป็นข้าราชการเกษียณ ดังนั้นจึงไม่มีผู้สูงอายุรายได้น้อยขาดโอกาสในการรับเบี้ยยังชีพ สำหรับตัวชี้วัดขั้นพัฒนาอีกจำนวน 4 ตัวชี้วัดนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูงอยู่ในระหว่างศึกษาหาข้อมูลเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับศักยภาพและสถานะทางกำลังของตนเอง

3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย จำนวน 4 ตัวชี้วัด กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานไว้ 1 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 จัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น พบว่า ได้ดำเนินการจัดหาเครื่องนุ่งห่ม ใช้งบประมาณไม่มากนัก ในปีงบประมาณ 2552-2553 องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง จัดซื้อผ้าห่มกันหนาวมอบให้ผู้สูงอายุปีละจำนวน 800 ผืน และขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลยปีละ 200 ผืน ตามจำนวนผู้สูงอายุ จำนวน 500 ผืน ซึ่งจะมีพิธีมอบในวันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี ซึ่งในโอกาสเดียวกันนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูงจะจัดงานพิธีถวายราชสักการะและวางพานพุ่มเงินพุ่มทองเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ข้าราชการแล ะพี่น้องประชาชนชาวตำบลโพนสูงทุกหมู่เหล่าจะได้ร่วมกันแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กำหนดตัวชี้วัดขั้นพัฒนาไว้ 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.2 จัดให้มีการตรวจที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง พบว่า ไม่มีการดำเนินการ

3.3 จัดให้มีบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุพบว่า ไม่มีการดำเนินการ

3.4 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยเสียค่าใช้จ่ายพบว่า ไม่มีการดำเนินการ

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ได้ดำเนินงานเพียงบางตัวชี้วัด เนื่องจากภารกิจด้านนี้ได้ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่เพียงจัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการให้ เช่น เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย แก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ ซึ่งปีงบประมาณ

2552-2553 องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูงได้จัดซื้อผ้า
ห่มกันหนาวปีละ 300 ผืน และขอรับการสนับสนุนปีละ
200 ผืน เพื่อมอบให้แก่ผู้สูงอายุ สำหรับที่พักอาศัยไม่มี
ผู้สูงอายุคนใดประสงค์จะออกจากบ้านเพื่อไปพักอยู่ที่อื่น
ที่ทางราชการจัดให้

4. มาตรฐานด้านนันทนาการจำนวน 5 ตัวชี้วัด
กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานไว้ 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

4.1 จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ

พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ได้จัดให้มี
กิจกรรมนันทนาการตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานตัวที่ 1 ในวัน
สำคัญทุกปี คือกิจกรรมวันสงกรานต์ มีการดำเนิน
กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรดน้ำดำหัวเพื่อพรจากผู้สูงอายุ
กิจกรรมแข่งขันที่เหมาะสมกับวัยให้ผู้สูงอายุ มีการพ่อน้ำ
เพื่อสร้างความสนุกสนานและผ่อนคลายแก่ผู้สูงอายุ

4.2 จัดให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุใน
รูปของกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมผู้สูงอายุ พบว่า องค์การ
บริหารส่วนตำบลโพนสูงได้อุดหนุนงบประมาณให้สถานี
อนามัย ไปดำเนินการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุออกกำลังกาย
ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมของสถานี
อนามัย จำนวน 180 คน ประกอบด้วย การออกกำลังกาย
ของผู้สูงอายุจะจัดในตอนบ่ายของทุกวันพุธวันละ 1
ชั่วโมง โดยจะมีท่าลำไทเก็ก 30 นาที และทำเดินหมอลำ
อีก 30 นาที

กำหนดตัวชี้วัดขั้นพัฒนาไว้ 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

4.3 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน พบว่า
ไม่มีการดำเนินการ

4.4 จัดให้มีสโมสรผู้สูงอายุ พบว่า ไม่มีการ
ดำเนินการ

4.5 จัดให้มี การบริการทัศนศึกษาตามความ
สนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยว
นอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง พบว่า ไม่มีการ
ดำเนินการ

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านนันทนาการ ได้
ดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่
กำหนดไว้ คือ จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ
เช่น วันสงกรานต์ ซึ่งในวันดังกล่าวนอกจากจะมีพิธีรดน้ำ
ดำหัวและขอพรจากผู้สูงอายุแล้ว ก็มีการแสดงกิจกรรม
ต่าง ๆ สร้างความสุขแก่ผู้สูงอายุและผู้จัดเป็นอย่างดี
นอกจากนั้นได้ส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุออกกำลังกาย
ตามกลุ่มสถานีอนามัยทั้ง 3 แห่งที่มีผู้สูงอายุจากหมู่บ้าน
ในความรับผิดชอบมาร่วมออกกำลังกาย ในรูปแบบที่
เหมาะสมกับวัยซึ่งเป็นการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพ
ใจให้แก่ผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี สำหรับตัวชี้วัดขั้นพัฒนา
จำนวน 3 ตัวชี้วัด ยังไม่ได้ดำเนินการ

5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม
ครอบคลุม ผู้ดูแลและการคุ้มครองจำนวน 9 ตัวชี้วัด

กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานไว้ 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

5.1 จัดให้มีศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ

(ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน : ตามภารกิจการ
ถ่ายโอน) ลักษณะของการให้บริการ พบว่า องค์การบริหาร
ส่วนตำบลโพนสูง เป็นหน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุน
ศูนย์ฯ แทนกรมประชาสงเคราะห์ ได้ดำเนินการจัดตั้งเป็น
ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโพนสูงขึ้นและมีศูนย์
พัฒนาครอบครัวในชุมชนทุกหมู่บ้าน แต่เนื่องจาก
วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของศูนย์ฯ เป็นภารกิจ
เดียวกันกับที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการอยู่แล้ว
จึงไม่ได้ตั้งงบประมาณอุดหนุนศูนย์ฯ แต่จะเป็นการตั้ง
งบประมาณในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของ
องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสมทบกองทุนหลักประกัน
สุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการให้บริการ
เรื่องสุขภาพแก่ประชาชนทั้งตำบล ปัจจุบันยังมีศูนย์
พัฒนาครอบครัวในชุมชนทุกหมู่บ้านที่ยังมีเงินทุนหมุนเวียน
และสามารถสงเคราะห์ราษฎรภายในหมู่บ้านได้ คือมีการ
บริหารจัดการกลุ่มด้วยการระดมทุนจากราษฎรที่เป็น

สมาชิก โดยการออมสัจจะวันละ ๖ บาท

5.2 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง ได้เป็นผู้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี รายละเอียด 2,000 บาทจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 53 จังหวัดเลย จากการประสานงานที่ผ่านมาได้รับมอบเงินทุกรายแต่มีความล่าช้ามากเนื่องจากการติดต่อสื่อสารและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 53 จังหวัดเลย ล่าช้ากำหนดตัวชี้วัดขั้นพัฒนาไว้ 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

5.3 จัดให้มีบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

5.4 จัดให้มีบริการด้านศาสนกิจ พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

5.5 จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ ในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ๆ อาทิ ทางเดิน ทางเท้า ห้องน้ำ เป็นต้น พบว่า ได้จัดบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ โดยการก่อสร้างห้องน้ำไว้ให้บริการเป็นการเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะพื้นที่เข้าถึงไม่ลาดชัน ภายในห้องน้ำจะมีราวจับเพื่อประคองตัวในการลุกหรือนั่งทำภารกิจในห้องน้ำ และตั้งอยู่ใกล้ห้องประชุมซึ่งใช้เป็นที่พักเบี่ยงชีพแก่ผู้สูงอายุทุกเดือน โดยในวันที่มีการมอบเบี้ยยังชีพทางองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง จะจัดเจ้าหน้าที่ไว้ให้คำแนะนำและพาไปยังห้องน้ำโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่ญาติมาด้วย

5.6 จัดให้มีการส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มี

ศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลสูงอายุเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

5.7 จัดให้มีการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุพบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

5.8 จัดให้มีการรณรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าผู้สูงอายุพบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

5.9 จัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง มาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ คือ ตั้งงบประมาณสมทบกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีภารกิจหน้าที่เช่นเดียวกันกับศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ คือการให้บริการด้านสุขภาพตามโครงการที่แต่ละหมู่บ้านเสนอของบประมาณไปดำเนินการ นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง ยังเป็นผู้ประสานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และศูนย์พัฒนาสังคมที่ 53 เพื่อขอรับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี รายละเอียด 2,000 บาท สำหรับตัวชี้วัดขั้นพัฒนานั้น องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูงดำเนินการได้ในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดบริการอำนวยความสะดวกการใช้บริการห้องน้ำที่สำนักงาน ซึ่งก่อสร้างขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ เช่น พื้นที่เข้าถึงไม่ลาดชัน มีราวจับเพื่อประคองตนลุกหรือนั่งในการทำภารกิจในห้องน้ำ สำหรับตัวชี้วัดอีกจำนวน 3 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนายังไม่ได้ดำเนินการ

6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่าย การเกื้อหนุน จำนวน 5 ตัวชี้วัด

ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานไว้ กำหนดเฉพาะตัวชี้วัดขั้นพัฒนาจำนวน 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

6.1 จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ได้จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ออกให้บริการ แต่เป็นการออกให้บริการโดยไม่ได้เจาะจงเฉพาะผู้สูงอายุเท่านั้น เป็นการออกให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ปีละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 กลุ่มหมู่บ้าน ตามกลุ่มหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน การออกให้บริการชุมชนเคลื่อนที่ดังกล่าวเป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ได้แก่ การให้บริการตรวจสุขภาพทั่วไปบูรณาการร่วมกับสถานีอนามัยบ้านหนองอุมลัว การให้บริการตรวจซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าฟรี บูรณาการร่วมกับวิทยาลัยการอาชีพด่านซ้าย การให้บริการตัดผมชายหญิงฟรี บูรณาการร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอด่านซ้าย (กศน.) การให้บริการต่อ พรบ. รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ บูรณาการร่วมกับขนส่งจังหวัดเลย สาขาด่านซ้าย นอกจากนั้นในกิจกรรมเดียวกันนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ได้ให้บริการรับชำระภาษี และรับแจ้งร้องทุกข์ ด้วย สำหรับการออกให้บริการตรวจสุขภาพเฉพาะผู้สูงอายุจะร่วมกับสถานีอนามัยบ้านหนองอุมลัว เป็นการออกให้บริการจนครบทั้ง 4 กลุ่มหมู่บ้าน(รวม 9 หมู่บ้าน) ให้เสร็จในห้วงเวลาเดียวกันซึ่งใช้เวลารวม 1 สัปดาห์ ตามแผนที่กำหนด

6.2 จัดให้มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

6.3 จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

6.4 สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนและกับชุมชนใกล้เคียง พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

6.5 จัดให้มีบริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง พบว่า ไม่ได้ดำเนินการ

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ได้จัดให้มีการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพัฒนา คือ การจัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ออกให้บริการ โดยไม่ได้เจาะจงเฉพาะผู้สูงอายุเท่านั้น เป็นการออกให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยฟรี ปีละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 กลุ่มหมู่บ้าน รวม 4 กลุ่ม จำนวนทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะทาง ไม่ว่าจะเป็นสถานีอนามัยในพื้นที่ออกตรวจสุขภาพทั่วไปของประชาชน วิทยาลัยการอาชีพด่านซ้ายออกตรวจซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบลให้บริการเสริมสวยและตัดผม ขนส่งจังหวัดเลยสาขาด่านซ้ายให้บริการต่อ พ.ร.บ.รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ซึ่งสร้างความประทับใจแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

อภิปรายผล

จากการประเมินผลการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ทั้ง 6 ด้าน 2 ชั้น และ 32 ตัวชี้วัดพบว่า ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ได้ดำเนินการตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานครบทุกตัวชี้วัดในมาตรฐาน ด้านไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจุบัน สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดให้บริการให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในมาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบคลุม ผู้ดูแลและการคุ้มครอง องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งงบประมาณอุดหนุนกองทุนหลักประกันสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อดำเนินการตามความต้องการของประชาชน โดยเน้นด้านดูแลสุขภาพและอนามัยของประชาชน ซึ่งจากการศึกษาของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (2550) พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการ

สนับสนุนให้เป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตในระดับท้องถิ่น โดยมีสำนักหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ร่วมมือกันให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (คือองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล) ได้บริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สำหรับตัวชี้วัดเรื่องการสงเคราะห์เงินจัดการศพตามประเพณี ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรมได้รับการสงเคราะห์เงินจัดการศพ ซึ่งปัจจุบันได้ลดเงื่อนไขลงจากข้อกำหนดที่ให้ผู้ถึงแก่กรรมต้องมีฐานะยากจนขาดคนดูแล เปลี่ยนเป็นผู้สูงอายุทุกคนเป็นผู้มีคุณสมบัติสามารถขอรับเงินสงเคราะห์ได้ ในมาตรฐานด้านรายได้ ได้จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพคนละ 500 บาทต่อเดือนครบทุกคน ยกเว้นผู้ที่รับเบี้ยบำนาญ เช่น ข้าราชการ ในมาตรฐานด้านที่พักอาศัย ได้จัดหาเครื่องนุ่งห่มโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเองและประสานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อมอบให้ผู้สูงอายุทุกปี ส่วนที่พักรักษาไม่ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ด้วยเหตุผลที่สอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย(2549) พบว่า มีการจัดบริการที่พักรักษาให้ผู้สูงอายุ แต่ผู้สูงอายุหลายคนอยู่ได้ไม่นาน ต้องย้ายที่อยู่ บ้างก็ย้ายกลับไปอยู่บ้าน เพราะน้อยใจลูกหลาน บางคนก็คิดถึงลูกหลาน ซึ่งผลการศึกษาความต้องการหลักประกันทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุของสำนักงาน

ปลัดกระทรวงแรงงาน พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากอยู่กับครอบครัว ดังนั้น แผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ จึงควรมุ่งขยายบริการในรูปศูนย์บริการหน่วยสงเคราะห์เคลื่อนที่ และจำกัดจำนวนสถานสงเคราะห์ไว้เท่าที่จำเป็น มาตรฐานด้านนันทนาการ ก็จัดให้มีกิจกรรมเพื่อความสุขให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น การจัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวเพื่อขอพรจากผู้สูงอายุ จัดให้มีการรวมกลุ่มออกกำลังกาย โดยสถานเอนามัยเป็นผู้ดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นารีรัตน์ จิตรมนตรี และสาวิตรี ทยานศิลป์ (2551) พบว่า ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเทศบาลเมืองสกลนคร ที่ได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ให้เป็น ศูนย์ตัวแบบที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ ซึ่งหนึ่งในหลายกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุ คือการออกกำลังกายในท่าท่าลีลาต่าง ๆ ตลอดจนจัดให้มีการประกวดหรือแข่งขัน เพื่อให้สมาชิกมีการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง

นอกจากตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง สามารถดำเนินการได้ครบทุกตัวชี้วัดแล้ว ในระดับตัวชี้วัดขั้นพัฒนามาก็ได้พยายามดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นตัวชี้วัดตามมาตรฐานด้านรายได้ ที่ว่าจัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดที่กฎหมายกำหนด ๕๕ ผู้สูงอายุมากกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูงสามารถดำเนินการให้แก่ผู้สูงอายุได้ตามสิทธิ เนื่องจากมีการสำรวจจำนวนผู้สูงอายุที่จะมีคุณสมบัติครบถ้วนทุกเดือน เพื่อรายงานต่อท้องถิ่นจังหวัดให้จัดทำบัญชีงบประมาณเป็นการล่วงหน้า นอกจากนั้นในมาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง ตัวชี้วัดที่ว่าจัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ องค์การบริหาร

ส่วนตำบลโพนสูง ได้ก่อสร้างห้องน้ำสำหรับบริการ ผู้สูงอายุหรือผู้พิการไว้เป็น การเฉพาะเพื่ออำนวยความสะดวกและลดอุบัติเหตุในการเข้าใช้บริการห้องน้ำ เช่น ภายในห้องน้ำมีราวเหล็กสำหรับประคองตนเวลาลุกหรือนั่งทำภารกิจในห้องน้ำ ซึ่งเป็นมาตรการเพื่อลดอุบัติเหตุจากการลื่นล้มได้อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ในมาตรฐานด้านการสร้างบริการ และเครือข่ายเอ็นหนุน สำหรับตัวชี้วัดการจัดให้บริการชุมชนเคลื่อนที่ องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง ได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นออกให้บริการประชาชนปีละ 1 ครั้ง เช่น ร่วมกับสถานีอนามัย วิทยาลัยการอาชีพด่านซ้าย ศูนย์การศึกษาชนบทโรงเรียน ชนส่ง จังหวัดเลยสาขาด่านซ้าย เพื่อให้ บริการประชาชนตามหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น ชนส่งฯ ให้บริการต่อ.พ.ม. รถยนต์และรถจักรยานยนต์ วิทยาลัยการอาชีพด่านซ้าย บริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้นอย่างไรก็ตามการที่จะปฏิบัติให้ได้ในระดับขั้นพัฒนาทุกตัวนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูงยังไม่สามารถดำเนินการได้ ซึ่งเหตุผลสำคัญก็คือสถานะทางการเงินคลังไม่อำนวยให้ดำเนินการได้ เฉพาะเบี้ยยังชีพที่มอบให้แก่ผู้สูงอายุแต่ละเดือน ซึ่งถือเป็นงบประมาณผูกพันไม่สามารถนำไปใช้อย่างอื่นได้ก็มีจำนวนมากอยู่แล้ว หากอุดหนุนกิจกรรมอื่นให้ครบตามมาตรฐานทั้ง 6 ด้าน 32 ตัวชี้วัดแล้ว งบประมาณเพื่อการพัฒนาอื่นก็จะหดหายไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่แต่ละท้องถิ่นต้องระมัดระวังในการก่อหนี้ผูกพัน เช่น การจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้บริการ ผู้สูงอายุที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายอุดหนุนติดต่อกันหลายปีกว่าที่กองทุนนั้น ๆ จะสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปด้วยตนเองได้

สรุปผลการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ได้ดำเนินการตามมาตรฐานในการ

สงเคราะห์ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดไว้ 6 ด้าน 32 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ได้ดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ คือ มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุ โดยการสำรวจจากข้อมูลทะเบียนราษฎร 3 เดือน/ครั้ง พร้อมกับจัดทำเป็นฐานข้อมูลผู้สูงอายุเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา กรณีสบสนุน และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดให้มีบริการให้คำแนะนำ บริการ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานตัวที่ 2 สำหรับตัวชี้วัดขั้นพัฒนาจำนวน 1 ตัวนั้นยังไม่ได้ดำเนินการ

2. มาตรฐานด้านรายได้ ได้ดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนาตัวที่ 1 ที่กำหนดไว้ คือ จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ เท่ากับจำนวนที่มีอยู่เดิม และตามจำนวนที่ได้รับการถ่ายโอน ในอัตราเดือนละห้าร้อยบาทต่อคน โดยวิธีการรับเงินสดซึ่งถือว่าสะดวกกว่าการเดินทางไปเปิดบัญชีและถอนเงินฝากที่ธนาคารเพราะตั้งอยู่ห่างไกล อีกทั้งปัจจุบันระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพทุกคน เว้นแต่เป็นผู้ได้รับเบี้ย บำนาญอยู่แล้ว เช่น เป็นข้าราชการเกษียณ ดังนั้นจึงไม่มีผู้สูงอายุรายใดขาดโอกาสในการรับเบี้ยยังชีพ สำหรับตัวชี้วัดขั้นพัฒนาอีกจำนวน 4 ตัวชี้วัดนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูงอยู่ในระหว่างศึกษาหาข้อมูลเพื่อ ดำเนินการให้สอดคล้องกับศักยภาพและสถานะทางการเงินคลังของตนเอง

3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ได้ดำเนินงานเพียงบางตัวชี้วัด เนื่องจากภารกิจด้านนี้ได้ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่เพียงจัดหาหรือประสาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบคือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ดำเนินการให้ เช่น เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย แก่ผู้สูงอายุที่
พึ่งตนเองไม่ได้ ซึ่งปีงบประมาณ 2552-2553 องค์การ
บริหารส่วนตำบลโพสูงได้จัดซื้อผ้าห่มกันหนาวปีละ 300
ผืน และขอรับการสนับสนุนปีละ 200 ผืน เพื่อมอบให้แก่
ผู้สูงอายุ สำหรับที่พักอาศัยไม่มีผู้สูงอายุคนใดประสงค์
ออกจากบ้านเพื่อไปพักอยู่ที่อื่นที่ทางราชการจัดให้

4. มาตรฐานด้านนันทนาการได้ดำเนินการ
เป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ คือ
จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ เช่น วันสงกรานต์
ซึ่งในวันดังกล่าวนอกจากจะมีพิธีรดน้ำดำหัวและขอพร
จากผู้สูงอายุแล้ว ก็มีการแสดงกิจกรรมต่างๆ สร้าง
ความสุขแก่ผู้สูงอายุและผู้จัดเป็นอย่างดี นอกจากนั้นได้
ส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุออกกำลังกายตามกลุ่ม
สถานเอนามัยทั้ง 3 แห่งที่มีผู้สูงอายุจากหมู่บ้านในความ
รับผิดชอบมาร่วมออกกำลังกาย ในรูปแบบที่เหมาะสมกับ
วัยซึ่งเป็นการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพใจให้แก่
ผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี สำหรับตัวชี้วัดขั้นพัฒนาจำนวน 3
ตัวชี้วัด ยังไม่ได้ดำเนินการ

5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม
ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง มาตรฐานตัวชี้วัดขั้น
พื้นฐานที่กำหนดไว้ คือ ตั้งงบประมาณสมทบกองทุน
หลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีภารกิจ
หน้าที่เช่นเดียวกับศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ
คือการให้บริการด้านสุขภาพตามโครงการที่แต่ละหมู่บ้าน
เสนอของบประมาณไปดำเนินการ นอกจากนั้นองค์การ
บริหารส่วนตำบลโพสูง ยังเป็นผู้ประสานกับสำนักงาน
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และศูนย์
พัฒนาสังคมที่ 53 เพื่อขอรับการสงเคราะห์ในการจัดการ
ศพตามประเพณี รายละ 2,000 บาท สำหรับตัวชี้วัดขั้น
พัฒนานั้น องค์การบริหารส่วนตำบลโพสูงดำเนินการได้
ในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดบริการอำนวยความสะดวก

การใช้บริการห้องน้ำที่สำนักงาน ซึ่งก่อสร้างขึ้นเป็นการ
เฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ เช่น พื้นที่เข้าถึงไม่ลาดชัน มีราว
จับเพื่อประคองตนลุกหรือนั่งในการทำภารกิจในห้องน้ำ
สำหรับตัวชี้วัดอีกจำนวน 3 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนายังไม่ได้
ดำเนินการ

6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่าย
การเกื้อหนุน ได้จัดให้มีการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์
มาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพัฒนา คือ การจัดให้มีบริการชุมชน
เคลื่อนที่ออกให้บริการ โดยไม่ได้เจาะจงเฉพาะผู้สูงอายุ
เท่านั้น เป็นการออกให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย
ฟรี ปีละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 กลุ่มหมู่บ้าน รวม 4 กลุ่ม จำนวน
ทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับ
หน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะทาง ไม่ว่าจะเป็น
สถานเอนามัยในพื้นที่ออกตรวจสุขภาพทั่วไปของประชาชน
วิทยาลัยการอาชีพด่านซ้ายออกตรวจซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบล ให้บริการเสริม
สวยและตัดผม ขนส่งจังหวัดเลยสาขาด่านซ้ายให้บริการ
ต่อ พ.ร.บ. รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ซึ่งสร้างความ
ประทับใจแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ให้
ผู้สูงอายุได้รับการบริหารด้านสุขภาพและการ
รักษาพยาบาล โดยการยกระดับ ความสำเร็จระหว่าง
หน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล สถานี
อนามัย โรงพยาบาลอำเภอ ให้มีการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่
มีความรู้เฉพาะด้านผู้สูงอายุ ออกให้บริการร่วมกันตาม
ห้วงเวลาที่กำหนดทุกหมู่บ้าน

2. ด้านรายได้ ระดมทุนจากประชาชน หน่วยงาน
ต่าง ๆ เพื่อมอบให้ผู้สูงอายุ นอกเหนือจากเบี้ยยังชีพ และ
ให้ผู้สูงอายุ ร่วมสมทบกองทุนด้วยการฝากสัจจะวันละ 1

บาท ก็ควรให้ร่วมฝากได้ตั้งแต่อายุ 60-65 ปี หรือ 70 ปี หลังจากนั้นให้เป็นผู้รับผลประโยชน์จากกองทุนอย่างเดียว

3. ด้านที่พักอาศัย แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบเรื่องการให้บริการผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ เช่น คณะกรรมการศูนย์บริการผู้สูงอายุเอกประสงค์ (ด้านบริการเคลื่อนที่) พร้อมทั้งตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นสำหรับมอบให้ผู้สูงอายุ

4. ด้านนันทนาการ ควรเพิ่มเติมกิจกรรม โดยให้ลูกหลานเข้ามามีส่วนร่วมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุด้วย โดยเฉพาะเด็ก ๆ ซึ่งเป็นลูกหลานเยาวชนเพื่อเป็นการปลูกฝังให้พวกเขามีความรักและเคารพพร้อมทั้งเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัวยุคใหม่และการคุ้มครอง ในการรับเงินสงเคราะห์ในการจัดสรรตาม ประเพณี ควรถ่ายโอนภารกิจนี้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ

6. ด้านการสร้างบริการ และเครือข่ายการเกื้อหนุน ควรให้มีอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ การสร้างเครือข่ายให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการจัดให้มีการส่งแม่บ้านไปช่วยผู้สูงอายุในการทำงานบ้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุกลุ่มอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยว่ามีความต้องการเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

2. ควรเพิ่มวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม (Focus group) ให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุได้ตรงตามที่ต้องการและทั่วถึง

3. ควรศึกษาวิจัยถึงวิธีการรวมกลุ่มและ การส่งเสริมสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มต่างๆ เช่น แกะรวมกลุ่มด้านการแพทย์ และสาธารณสุข ด้านการ

ประกอบอาชีพหรือรายได้เสริม ด้านกิจกรรมทางสังคม และศาสนา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย .

(มปป.). **มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ.**

(Standard Welfare of the Elderly). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์

นาริรัตน์ จิตรมนตรีและสาวิตรี ทยานศิลป์. (2551). **การ**

ทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการ

จัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย

รายงานการวิจัย . สนับสนุนโดย สำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส).

กรุงเทพมหานคร

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

(2553). **ข้อมูลผู้สูงอายุในประเทศไทย .**

<http://www.cps.chula.ac.th/pop_info/thai/nop7/n78.html> 24 พฤศจิกายน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย .(2549). **ความ**

เหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับความขัดแย้งใน

สังคม. ทฤษฎีประสบการณ์ และแนวทาง

สมานฉันท์ . <<http://library.bu.ac.th>>

12 ตุลาคม.

สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ . (2553). **สู่**

สังคมผู้สูงอายุ . <<http://www.agingthai.org/page/1042>> 14 กรกฎาคม

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(2550). **คู่มือการ**

ปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับ

ท้องถิ่น . <<http://www.nhsoi.go.th>>

9 พฤศจิกายน